

חג העצים ושמחת הפירות

ראש השנה לאילנות

בימים הטובים ההם היה הדבר. ימים רבים לפני התקדש חג האילנות התחילה אמא מסובבת בשוקים ומחזרת על פני כל החנויות שבעיר כדי לאסוף פירות מפירות שונים. היא טרחה ובחרה את היפים והמהודרים שבהם. ואף כי היה לבי מפרכס למראה הפירות החמודים הללו מרוב עונג וקורת רוח בכל זאת התפלאתי ושאלתי את אמא: "מה לך, אמא, כי תכיני שלל פירות שכזה?"

החליקה אמא על לחיי, חיכה חיוך נעים וענתה:

"הן ידעת בני כי בט"ו בשבט חל ראש השנה לאילנות"

"יפה הבנתי, אמא!" - עניתי בקול נרגש אף על פי שעדין לא יכולתי להבין יפה את הענין, אך בכל זאת סמכתי על אמא. התאזרתי בסבלנות ובקוצר רוח המתנתי לשעת תפילתם של הפירות. משזרחה חמה של ט"ו בשבט השכימה אמא בזריזות והתחילה עורכת את השלחן בטוב טעם ובחן. תחילה פרשה עליו מפת צבעונין יפה, מרוקמת ציצים ופרחים. אחר כך סדרה בשורות ובעגולים טסיות כסף, אגרטלי זכוכית נאים מגשי חרסינה שטוחים ורחבים וצלחות זהובות שולים.

נצבתי על ידה ועקבתי על תנועות ידיה בעינים לזהטות ובלב מתמוגג, היא נתנה בי מבט מלבב, ובת צחוק קלילה רפרפה על פניה הטובים. וכשעמדה לשים את הפירות השונים לתוך הכלים על השלחן - אמרה לי תוך כדי כך: "עכשיו התאספו הפירות לתפילת ראש השנה".

"ואני אהיה השמש שלהם" - הכרזתי בקול והצטחקתי יחד עם אמא. "לא השמש, אלא הרב!" - ענתה אמא ורמזה לי לשתוק ולעקוב אחרי סדר תפילת הפירות בחג האילנות.

תחילה הופיע אדמוני, מעוגל וריחני - התפוח!

"יפה יחוסו של התפוח" - אמרה אמא בשעה שיתר התפוחים האדמונים גלשו לתוך טסית כסף. בתור "רב" השלמתי את דבריה בלימוד זכות על התפוח ואמרתי: "ודאי, בליל ראש השנה אנו טובלים אותו בדבש וממתקים בו את השנה".

"יפה בני" - נענעה אמא בראשה.

אחר כך נזדקר משכמו ומעלה גבוה חום כהה ודובשני וארוך. מי זה? - החרוב!

"עתיק יומין הוא החרוב" - אמרה אמא - "בימי קדם כבר כלכל את התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ובנו אלעזר במערה נדחת, בברחם מפני חמת המציק".

כאן לא ידעתי מה להוסיף, הצצתי בבושה על החרובים וחשבתי בליבי, כי כאשר אגדל ואלמד ואדע להבין את מה שכתוב ב"זוהר הקדוש" אולי אוכל להוסיף משהו.

לאחר מכן הופיע רחב גרם, אדמדם זהוב, נושא כתר תפארת בראשו הלא הוא - הרימון.

"מלא פרי זה זכויות כרימון" - חייכה אמא חיוך נלבב - "מנין גרעיניו המתוקים העסיסיים כמנין תרי"ג מצוות שבתורה".

גם הפעם לא הוספתי דבר מאחר שאם מלא הוא זכויות כרימון הרי אין לו צורך בשבחים שלי כלל וכלל.

עכשיו הגיע תורו של עץ פרי. הנוטף עסיס מתוק - התמר.

"הרי כתוב: "צדיק כתמר יפרח!" - קפצתי וקראתי בקול.

ולבסוף התיצבה במלוא הדרה המשפחה הכבודה הידועה לתהילה, של פרי ההדר: תפוחי זהב ומנדרינות

אדמדמים, ולימונים ואשכוליות צהבהבים, ובראש כולם האתרוג המיוחס.

ברגע זה אמרה לי אמא, כי פני נראים לה כפרי הנאה ביותר ...

"עכשיו כבר גמרו את תפילתם" - אמרתי לאמא, וכולם מצפים לברך עליהם ברכת "שהחינו..."

אמא הבינה כנראה את כוונתי, כי חשקתי לטעום משהו מהפירות ואמרה:

"קח לך בני מכל אשר תבחר!"

ומיד השמעתי בקול חוגג את ברכת שהחיינו. והפירות ערבו לחכי במשנה-מתיקות.

מאיר צבי

(מתוך ילדותנו ה', מהדורה ישנה)

טרזם קריאה

קראו רק את כותרת הסיפור, והשלימו: כותרת הסיפור היא _____

1. תאור

2. האנשה

3. משפט קריאה

מה לדעתכם יספר הסיפור שזוהי כותרתו? _____

קריאת הסיפור

ולאחר שקראתם- הכותרת של הסיפור:

1. ממחישה את תוכן הסיפור

2. משמשת רעיון מרכזי בסיפור

3. משמשת מסקנת הסיפור

הציעו שם נוסף לסיפור: _____

שאלות ידע:

1. מדוע סבבה אמא בשווקים? _____

2. כיצד ערכה אמא את פירות ט"ו בשבט? _____

3. איזה תפקיד קיבל הבן? _____

4. מה לימדה אמא את בנה לפני שטעם מן הפירות? _____

5. מה עשה הילד בראותו את הפירות? _____

6. איזו ברכה ברכו על הפירות? _____

7. מדוע ערב היה טעמם של הפירות בפיו של הילד? _____

לפניכם רשימת הפירות –

איזו תכונה או צורה או סגולה מצאו האם ובנה בכל אחד מן הפירות?

תפוח _____ רימון _____ פירות הדר _____

חרוב _____ תמר _____ אתרוג _____

שאלות מילוליות ולשוניות מתוך הסיפור

לפניכם רשימת מילים מן הסיפור, נסו להסביר אותן

א. מחזקת

ב. טסיות כסף (טס)

ג. מפרקס

ד. נדחת (מערה נדחת)

ה. נלבב

ו. עסיס

ז. ערב

כתבו נכון או לא נכון ליד המשפטים הבאים:

1. לפני התקדש חג האילנות מחזרת אמא בשווקים כדי לאסוף מפירות שונים.
2. אמא מחזרת בשווקים, כי הימים ימים טובים ויש הרבה פירות בשווקים.
3. אמא ערכה שולחן בפירות ט"ו בשבט בליל ט"ו בשבט.
4. הילד רצה להיות השמש של הפירות.
5. הילד סידר את הפירות על הטסיות והמגשים.
6. החרוב הזכיר את הזוהר הקדוש.
7. החרוב הזכיר את רבי שמעון ובנו רבי אלעזר.
8. הרימון מלמד על כתר תפארת של עם ישראל.
9. התמר הוא פרי נוטף עסיס מתוק.
10. משפחת פרי ההדר מסמלת הדר ותפארת.
11. האתרוג הוא המיוחס שבפירות הדר.
12. פני הילד נראו כתפוח אדמדם.
13. הילד ברך שהחיינו לפני שאכל את הפירות.

ציינו ק' מעל מילה שקשורה לסיפור, וא' מעל מילה שאינה קשורה לסיפור:

15. אגוזים	11. תנ"ך	7. דבש	4. לבנה	1. טס
16. כוסיות יין	12. אדמדם	8. ראש של דג	מאירה	2. שקדיה
17. מרירות	13. צהבהב	9. לימוד זכות	5. תפילה	3. שמש
	14. אשכוליות	10. רבי עקיבא	6. ברכה	זורחת

רמה מפורשת

1. בסיפור שני גיבורי סיפור: 1. _____ 2. _____
- ציינו שתי תכונות שלמדתם מן הסיפור על כל אחד מהגיבורים הנ"ל.

2. "אך בכל זאת סמכתי על אמא" מדוע?

1. כי אמא אשה טובה
2. כי אמא מגלה לי תמיד סודות
3. כי ידעתי שאמא תסביר לי תמיד לפי רמת הבנתי
4. כי אמא אשה ישרה ואמיתית
3. הוכיחי מהסיפור כי הילד התלהב מאד לקראת סעודת ט"ו בשבט.

4. מדוע רצה הילד להיות השמש של הפירות?
5. "לא השמש אלא הרב" מה התכוונה אמא בתשובתה זו?

- אמא רצתה לבחון את ידיעותי אם אני כבר יודע
הלכות כרב

- שעדיף להיות רב משמש
- כי חפצה שאלמד הלכות כמו רב

6. בתור "רב" הבאתי אף אני את כוחי בלמוד זכות... מדוע המלה "רב" הופיע במרכאות?

1. כי לא רציתי להיות רב
2. כי רק דמיינתי לעצמי שאני רב
3. כי התביישתי מאמא שאני אהיה הרב

7. באיזו תכונה טובה של רב משתמש הילד? ומדוע זו תכונה שמתאימה לרב?

8. מה דעתכם: מדוע אמא והבן נסו להזכיר וללמד מכל פרי לקח ומוסר?

9. אלו חגים נרמזים בסיפור זה?

10. ... פני נראים לה כפרי הנאה ביותר"

- א. מי אמר למי? _____
- ב. האם משפט זה הוא מציאותי? כן / לא
- ג. איזה אות מעידה במשפט הנ"ל, כי המשפט משפט תאור? _____
- ד. מה התכוונה אמא במשפט זה?

11. מאין הבינה אמא כי חשקתי לטעום מן הפירות?

12. מדוע הפירות ערבו במשנה מתיקות?

1. כי צורתם היתה נאה.
2. כי ברכתי והבנתי את משמעותם טרם האכילה.
3. כי היו מונחים בצורה נאה על השולחן.

יישום

1. נסי לחשוב מהו תוכן ברכת המזון? _____

2. כיצד התוכן של ברכת המזון קשור בסיפור? _____

3. האם הסיפור רצה ללמד אותנו על:

- א. ברכת שהחיינו הנאמרת לפני אכילת פרי חדש
- ב. על קשר טוב בין אמא לבנה
- ג. על שמחת יהודי בקיום מצוות

הקיפו בעיגול מה בין המושגים הבאים מצוי בסיפור:

1. עלילה	5. שירה	9. לשון עשירה
2. תאורים רבים	6. רעיון מרכזי	10. ניבים ופתגמים
3. האנשה	7. מסקנה	
4. דו שיח	8. תפילה	